

Spiritual care: een kans voor Kerken

[KatholiekNieuwsblad](#)

Katholiek Nieuwsblad, 28 november 2013

door Carlo Leget, hoogleraar zorgethiek en geestelijke begeleidingswetenschappen aan de Universiteit voor Humanistiek, bijzonder hoogleraar ethische en spirituele vragen in de palliatieve zorg vanuit de Associatie van Highcare Hospices, vice-president van de European Association for Palliative Care.

Steeds meer artsen en verpleegkundigen ontdekken het belang van zingeving in de zorg. Dit gebeurt buiten de traditionele instituten zoals de Kerken om, zo laat de wetenschappelijke literatuur van de afgelopen 10 jaar zien. Het lijkt erop dat de tijd meer dan rijp is voor een nieuwe brug tussen Kerk en gezondheidszorg.

Christelijke grondslag

Wie ziek wordt, wordt geconfronteerd met vragen. Hoe ernstiger de ziekte, hoe groter de vragen. Artsen en verpleegkundigen weten dit van oudsher. Ze werden daarin ook eeuwenlang bijgestaan door pastores en predikanten. Ieder had zijn specialisme. De Kerk heeft ook altijd een bijzondere belangstelling gehad voor zieken en stervenden. Juist de zwakkeren werden gesteund, door goede zorg en geestelijke bijstand. Een groot deel van de gezondheidszorg in ons land is gesticht op christelijke grondslag.

Niet mee bemoeien

Naarmate de wetenschap voortschreed, ontwikkelde de geneeskunde zich meer tot een technische aangelegenheid. Toen dit in de jaren tachtig van de vorige eeuw onbetaalbaar dreigde te worden kwam daar een economische kant bij. In deze ontwikkelingen werd de aandacht voor geloof, levensvragen en spiritualiteit meer en meer verbannen naar de privé sfeer. Wat patiënten geloofden, moest vooral gerespecteerd worden. Daar had je je als zorgprofessional niet mee te bemoeien.

Prestigieus boek

Maar de tijden veranderen. Sinds een jaar of tien is er een grote toename te zien van medische en verpleegkundige studies waarin geloof, levensvragen en spiritualiteit centraal staan. Vorig jaar verscheen een dik en prestigieus *Oxford Textbook of Spirituality in Healthcare* dat voor het merendeel gevuld is met artikelen door artsen geschreven. In de verpleegwetenschappen is deze aandacht voor spirituele zorg nog omvangrijker.

Richtlijn spirituele zorg

Ook in Nederland zien we een toenemende aandacht onder zorgprofessionals voor dit thema. Het thema leeft in bij- en nascholingen onder artsen en verpleegkundigen, in het onderzoek aan medische faculteiten en HBO's komt het meer en meer in zwang, en er is zelfs een richtlijn spirituele zorg voor deze beroepsgroepen in de palliatieve zorg. Opvallend echter is dat dit alles zich ontwikkelt buiten de Kerken en levensbeschouwelijke organisaties om. En dat is vreemd. Het is ook zorgelijk. Want daarmee dreigen Kerken de aansluiting te missen bij een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling.

Empirisch onderzoek

Waar artsen en verpleegkundigen de aandacht voor spiritualiteit en levensvragen opnieuw ontdekken als een belangrijk onderdeel van hun vak, liggen nieuwe kansen voor gesprek voor de levensbeschouwelijke tradities die een eeuwenlange ervaring op dit terrein hebben. Daarbij moet een ding wel goed bedacht worden. De

nieuwe aandacht voor spiritualiteit gaat gepaard met een vraag om degelijke wetenschappelijke onderbouwing. Wie anno 2013 iets beweert, en daar ook nog financiering voor wil hebben, moet met een onderbouwing van zijn gegevens komen die gebaseerd is op empirisch onderzoek. En in dit laatste zijn levensbeschouwelijke tradities doorgaans niet sterk.

Doenlijk

Waar in de ethiek als meer dan vijftien jaar sprake is van een empirisch wending (voor dat je beweert dat iets moreel goed of kwaad is, moet je eerst goed empirisch onderzocht hebben waarover je het hebt), is dit bijvoorbeeld in de rooms-katholieke moraaltheologie nog totaal niet doorgedrongen. Die wending is echter van levensbelang om serieus genomen te worden in de huidige tijd. Dat dit doenlijk is en veel oplevert laten de vele voorbeelden in het Oxford Textbook zien.

Bijzondere schatten

Missionarissen hebben eeuwenlang de meest ingewikkelde talen van verre landen geleerd om aansluiting te zoeken met andere culturen. Willen de Kerken opnieuw aansluiting vinden bij hoopgevende ontwikkelingen in de zorg, dan moeten zij een taal leren spreken die daar verstaan wordt. Die taal begint bij de belevingswereld van patiënten enerzijds, en die van artsen en verpleegkundigen anderzijds. Een nieuwe taal leren kost tijd en moeite. Wie die tijd en moeite niet neemt, houdt bijzondere schatten voor zichzelf en laat daarmee talloze zorgverleners en patiënten in de steek.

Overgenomen met toestemming van Katholiek Nieuwsblad.